Nyttedyr i Forundringens Have

Af Birtha Toft

Forundringens Have har eksisteret siden 2004. Det hele startede med en økologisk forevisningsurtehave. Siden er haven udvidet efter knopskydningsmetoden, og har i dag en udbredelse på 4 ha. Det er læringsrum for højskolens elever, og ved vore åbne arrangementer er mange lokale frivillige meget behjælpelige.

”Nyttedyrene er helt centrale i økologisk havebrug, og ved at tage vare på jorden fyldt med svampe og bakterier, tager jorden vare på planter, insekter og større dyr. Derved skabes et sundt økosystem med fødegrundlag for insekter, pindsvin, mus, fugle mv. - dyr, som afslutter økosystemet igen ved at give næring og nyt liv til jorden.

En mangfoldig have med stor diversitet er et sundhedstegn, og vi kan øge denne udvikling i haven ved, på forskellige måder, at styrke leddene i havens økosystem.”

Vores forbillede er den uberørte natur. Forundringens Have er ganske vidst ikke uberørt natur, men selv om vore grøntsager er forædlede kulturplanter, så er deres grundlæggende krav de samme som deres vilde slægtninges: De trives bedst, når man efterligner naturen så meget som muligt. I dag kalder man denne måde at dyrke og passe jorden på for permakultur. Der er således områder med vild natur, insektvolde, kvashegn og rådne grene under træer og buske. Endvidere er Forundringens Have siden 2013 dyrket biodynamisk, og i 2017 er vi som første uddannelsesinstitution nogensinde godkendt som LAND- permakulturdemonstrationscenter af det Europæiske Netværk for Permakultur.

Alt i de dyrkede bede er spiseligt; grøntsager, krydderurter, blomster, vilde urter, bær, frugt og nødder.

Følgende nyttedyr skal nævnes

Mariehøns, svirrefluer, løbebiller, pindsvin, tudser, frøer, røde skovmyrer, bier, fugle, løbeænder, kompostorm samt alt det usynlige mikroliv.

• Mariehøns og svirrefluer er særligt nyttige til at udrydde bladlus.

• Pindsvin, tudser, frøer og løbeænder tager mange larver og holder dræbersneglene i ave.

• Løbebiller tager larver, orme og små snegle.

• De røde skovmyrer stabiliserer økosystemet via myresyre som de udskiller. Endvidere tager de bladlus og larver.

• Bier og andre insekter er uundværlige til bestøvning af frugttræer og bærbuske.

• Fuglene er livgivende med deres dejlige sang og de tager rigtig mange uønskede insekter og larver.

• Kompostormene er vore små venner som omdanner organisk affald fra højskolens køkken og alt haveaffald til frugtbar kompost.

• Vi kan ikke direkte se mikrolivet, men ved at vi tilfører organisk materiale og undgår at vende jorden ser vi at humuslaget øges. Det er tegn på et godt mikroliv.

Eksempler på hvorledes vi tiltrækker nyttedyrene:

Vi har anlagt insektvolde, hvorpå der gror masser af vilde planter og der er andre områder hvor naturen får lov at råde. Rundt omkring under træer og buske lader vi grene og andet resttræ ligge. Andre steder har vi bygget kvashegn og kvaspyramider. Her finder pindsvin og biller gode levemuligheder.

En anden mulighed som også tiltrækker biller er vores smukke stendynger.

Vi er også meget opmærksom på at vi har rigtig mange af de oprindelige vilde planter.

Vi har således Imellem krydderurter og grøntsager indplantet spiselige vilde planter; gederams, gråbynke, stedmoderblomster, agersyre, løgkarse, røllike, tusindfryd, vejbred og vellugtende kamille. Vi har også områder med skvalderkål, som med deres smukke skærmblomster, tiltrækker rigtig mange svirrefluer. Endvidere har vi masser af blomster blandt grøntsagerne; honningurt, kløver, tagetes, stolt kavaler, solsikke og masser af krydderurter.

Vi er endvidere så heldige, at en koloni af røde skovmyrer har bygget en tue hos os. Da vi opdagede at byggeriet var påbegyndt, flyttede vi tuen lidt, for at have den et sted, hvor folk ikke er generet af myrerne. Det er for øvrigt et morsomt indslag på rundvisninger at lade folk smage på myrerne. (de har en lækker syrlig smag).

I vores andelsfrugthave er der opsat 3 bistader. Der er altid blomster, træer og buske i blomst i hele vækstperioden, således at bierne kan hente pollen.

Vi har naturligvis også opsat eksempler på insekthoteller.

Ud over at tiltrække de nyttige insekter og biller har vi opsat masser af redekasser til musvitter, mejser og stære. Det siges at disse fugle kan reducere larver i frugt med 50%.

Vi har også en lille havedam for at tiltrække frøer og tudser.

Det skal også nævnes, at vi helst undgår at vende jorden for at styrke mikrolivet og hermed opbygge en levende jord. I den levende jord gror masser af planter som tiltrækker gode nyttedyr.

Sidst men ikke mindst vil jeg nævne at vi selvfølgelig er meget opmærksomme på at pleje vores ormekompost. Her bliver alt grønt affald fra højskolens køkken, samt haveaffald fra Forundringens Have, omdannet til frugtbar kompost. Denne kompost medvirker til at opbygge den levende jord, således at antallet af insekter, orme og mikroorganismer øges og at jorden derved bliver mere og mere frugtbar. Endvidere medfører det en forøgelse af fugle til stor glæde for os alle.

Med disse simple tiltag har vi ikke problemer med skadedyr i Forundringens Have. Her er plads til, at naturen kan udfolde sig. De vilde områder er et bevidst valg, der indgår som elementer i Forundringens Have og får den til at virke harmonisk. Her er rart at være - kom bare og gå en tur! Du kan finde et hyggeligt sted og nyde medbragt kaffe både ude og under tag.